

bogosloviji (Karlovci, Izdanje srpske manastirske štamparije, 1910. str. 311. cijena 5 kruna).

E. L.

Biblioteka crkvenih otaca. Knjižara J. Köselu u Kemptenu odlučila je početi početkom ove godine izdavati izbor najboljih patrističkih djela u njemačkom prijevodu. Prvo izdanje (1830—1853) Köselove zbirke crkvenih Otaca imalo je 39 svezaka i ostalo je nedovršeno. Drugo izdanje (1872—

1887) imalo je 80 svezaka, ali je već velikom većinom rasprodano. Ovo treće izdanje iznašati će 60 svezaka, te će izaći u sasvim novom prijevodu tekstova od najboljih poznavaca originala sa znanstvenom obradom (uvod, tumačenje i t. d.) na temelju najnovijih istraživanja. Izdavati će tu zbirku stručnjaci na tom polju: O. Bardenhewer, K. Weymann i K. Schermann.

E. L.

Recenzije.

C. Krieg: Enzyklopädie der theologischen Wissenschaften nebst Methodenlehre. Freiburg u. Wien, Herder, 1910. 2 izdanja, str. XIV + 331, cijena nevez. K 6, vez. K 744.

Nakon deset godina izašla je ova vrsna knjiga u drugom izdanju. Ovo je izdanje, kako sam autor u uvodu (str. VII.) kaže, bitno i zaista popravljeno. To se i opaža s materijalne i formalne strane.

U uvodu (str. 1—34.) pruža nam pisac nužne predpojmove za teološku enciklopediju i odregjuje pojam teološke enciklopedije iz njene biti, zadaće i povjesti. Osobito valja istaknuti, da Krieg razvija povjest enciklopedije uopće od njenog grčkog početka pak sve do u 18. vijek, jer tek tako ćemo, kako sam pisac kaže, sasvim shvatiti ideju teološke enciklopedije. Krieg definira teološku enciklopediju „kao pregledno prikazivanje i sistematičko grupiranje teoloških spoznanja ili sveukupne teologije u svrhu orijentacije.“

Prvi ili općeniti dio (str. 35—132) raspada se u tri odsjeka. Prvi odsjek govori o objektu teologije, njegovom raz-

ličnom značenju i razlikovanju. To autor raspravlja zanimiva pitanja kao n. pr. porijeklo i povjest imena: teologije. Drugi odsjek sadržaje „nauku u religiji.“ Tom zgodom Krieg obragjuje pitanja kao vjera i znanost, teologija u organizmu znanosti, o slobodi teoloških znanosti i njenim granicama. U tom odsjeku u kratko opisuje povjest teologije. U trećem se odsjeku bavi s hodegetikom i metodologijom. Tu pisac razvija ideal teološke naobrazbe, vjersko-ćudoredni ideal i društvenu naobrazbu teologa. Osobito valja istaknuti poglavlje, gdje govori o metodi akademskog studija, daljnjoj znanstvenoj naobrazbi i o lektiri. To poglavlje može svakom mladomu teologu služiti za orijentaciju u njegovim naucima.

Drugi ili posebni dio (str. 133—323) takogjer se raspada u tri velika odsjeka, u kojima pisac obragjuje pojedine teološke struke, a dijeli ih u historijsku, sistematičku i praktičnu teologiju. Predaleko bi zašli, ako bi htjeli pokazati, kako Krieg pojedinu disciplinu razvija i prikazuje, stoga ćemo samo općenito reći, da kod svake pojedine teo-

loške discipline autor pokazuje, koja joj je zadaća, njen pojam i povjest dotične discipline i njenu metodu, nutarnju njenu vrijednost i njezin položaj i odnošaj spram cijelokupne teologije.

Na koncu knjige dodano je vrsno osobno i stvarno kazalo, koje vrlo olakočuje uporabu ove knjige.

To djelo imade lijepih prednosti. Ono je plod dugogodišnjeg iskustva piščevog, stoga je i pisano tako temeljito i lako shvatljivo, a u doktrinalnom je pogledu besprikorno. Osobito valja još napomenuti, da je pisac svakom ovećem poglavlju dodao najbolju stručnu literaturu, što će biti osobito drago onomu, koji se pojedinim pitanjem opširnije kani baviti.

Preporučujemo svima, a osobito bogoslovima za studij tu knjigu, jer će tako dobiti uvid u nutarnji savez i grupiranje teoloških pojedinih struka i dublje shvatanje cjelokupne teologije i pojedinih grana njenih.

E. L.

J. Donat S. I.: Die Freiheit der Wissenschaft. Ein Gang durch das moderne Geistesleben. Innsbruck, Rauch, 1910. strana XII + 494, cijena K 4.80.

To je djelo osobito važno, jer obraguje jedno od najaktuelnijih problema — naime pitanje o slobodi znanosti.

U prvom poglavlju (str. 1—64.) označuje Donat, u čem sastoji kršćansko, a u čem moderno shvaćanje o slobodi znanosti. Ono traži, da se ukloni svaka neopravdana zapreka i sve, što na nedozvoljen način prijeći istraživati istinu i priznati se k onomu, što se je kao istina

spoznalo. Ono veže znanost na istinu (zakoni mišljenja i činjenice) i obvezuje istraživaoca k poslušnosti spram onih aukteriteta, koji nisu protivni istini, te imadu pravo na tom polju davati zakone — a osobito spram aukteriteta božjega. A moderno je shvatanje za slobodu bez granica i bez svakog aukteriteta. Jedina je norma vlastita uvigjavnost i vlastito čuvstvo istine. Ta se razlika, kako pisac pravom kaže, temelji na svjetovnom naziranju. Kršćanstvo vidi u čovjeku stvoreno i ograničeno biće, koje je potvrđeno višim zakonima i koje je vezano raznim obzirima. Dočim je liberalno svjetovno naziranje zadnja pretpostavka za absolutnu slobodu u znanosti, dočim je bližnja pretpostavka moderni subjektivizam i skepticizam. Cuvjeđenje, da imade samo relativnih i osobnih istina, mora do toga dovesti, da se individualni „ja“ proglasi zadnjom normom u svim pitanjima spoznaje.

Drugo poglavlje (strana 65—271) nosi naslov „sloboda istraživanja i vjera“. Donat ovdje brani kršć. shvatanje, po kojem vjera istraživanju znanosti stavlja čvrstu granicu. U pojedinom točno razlaže, u koliko vjera veže istraživanje i ispituje, da li poslušnost u vjeri zaista štetno djeluje na znanost. Opširnim historijskim istraživanjem dolazi do rezultata, da vjera tijekom historije nije sprečavala napredak znanosti. Tom je zgodom dosta opširni govor o silabu, osudi modernizma, indeksu, o Galileju i Galilejovom procesu i Koperniku. Zatim pokazuje, kako su najveći umovi i istraživaoci prvoga reda stajali uz kršć. svjetovno naziranje i time pobije